

İSLAM İKTİSADINDA GARAR

Editörler

Soner Duman, Muhammed Emin Durmuş,
İsmail Bektaş

Yazarlar

İsmail Bektaş, Muhammed Emin Durmuş,
Soner Duman, Osman Güman, Hasan Hacak,
Necmeddin Güney, Nazan Lila, Abdullah Durmuş

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 91
İslami Finans – 14

İslam İktisadında Garar

Editör: Soner Duman & Muhammed Emin Durmuş & İsmail Bektaş
Yayıma Hazırlayan: Mehmet İlkay Çiftci
Musahhih: Ebru Ünver

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset – Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2021
ISBN: 978-625-7015-91-2 | EISBN: 978-625-7015-90-5

© İktisat Yayınları, 2021

Bütün yayım hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları

Aziz Mahmut Hüdayi Mh., Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadı Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Ed. Duman, Soner; Durmuş, Muhammed Emin; Bektaş, İsmail

İslam İktisadında Garar

1. Baskı, xiv + 182 s., 13.5 x 21 cm

Kaynakça ve dizin var.

ISBN: 978-625-7015-91-2 | EISBN: 978-625-7015-90-5

1. İslam İktisadı 2. Fıkıh 3. Garar

İSLAM İKTİSADINDA GARAR

Editörler

Soner Duman, Muhammed Emin Durmuş,
İsmail Bektaş

Yazarlar

İsmail Bektaş, Muhammed Emin Durmuş,
Soner Duman, Osman Güman, Hasan Hacak,
Necmeddin Güney, Nazan Lila, Abdullah Durmuş

İslami Finans Dizisi

Bu dizide, İslami finans ile ilgili güncel eserlere yer verilmektedir. Dizide İslam ekonomisi, İslami finans ilkeleri, İslam ticaret hukukunun temel özellikleri, İslami finans kuruluşlarının felsefesi, modelleri ve araçları olmak üzere geniş bir yelpazede kitaplar yer almaktadır.

Dizide Yayımlanan Diğer Kitaplar

Muhammad Ayub, *İslami Finansı Anlamak*

Mehmet Saraç, *Finans Teorisini Yeniden Düşünmek*

Zeyneb Hafsa Orhan, *Katılım Bankacılığındaki Kar-Zarar Ortaklığı*

Enstrümanlarının Risk Analizi

Fatih Kazancı, *Merkez Bankaları ve Faizsiz Bankacılık*

Angelo M. Venardos, *İslami Finans ve Bankacılıkta Güncel Meseleler*

Batuhan Buğra Akartepe, *Alacak Satımı Uygulamaları ve Analizi: Varlık Yönetim Şirketi Örneği*

Nazan Lila, *Katılım Bankalarının Murâbaha İşlemlerinde Malın Teslimi: İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme*

İsmail Cebeci, *İslam İktisadında Murâbaha: Modern Literatürdeki Tartışmalar*

Serdar Özalp, *Borsada Açığa Satış: İslam Hukuku Açısından Bir Değerlendirme*

Ömer Faruk Tekdoğan, *İslam İktisadı Açısından Kaydi Para ve Kısmi Rezerv Bankacılığı*

Yunus Akyüz, *Azalan Ortaklık: İslam İktisadı Açısından Bir Değerlendirme*

Bilal Soysal, *İslami Finasta Kurumsal Yönetim: Fıkhi Uygunluğu Sağlamaya Yönelik Yapı ve Süreçler*

Necmettin Kızılkaya & Batuhan Buğra Akartepe, *Girişim Sermayesi: İslam Ekonomisi Açısından Bir İnceleme*

Fatih Kazancı, *Uluslararası Ticaretin Faizsiz Finansmanı*

İsmail Bektaş

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2015'te lisans eğitimini tamamlayan Bektaş, Sakarya Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Anabilim Dalında "Muhasebe Kayıtları Işığında 18. Yüzyılın İlk Yarısında Üsküdar Para Vakıfları" adlı teziyle 2017 yılında yüksek lisansını tamamladı. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Anabilim Dalında doktora eğitimine başlayan Bektaş, 2015 yılından bu yana Sakarya Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezinde (İSEFAM) araştırma görevlisi olarak akademik faaliyetlerine devam etmektedir.

Muhammed Emin Durmuş

Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2014'de lisans eğitimini tamamlayan Durmuş, Sakarya Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Anabilim Dalının yüksek lisans programını "Muhasebe Kayıtları Işığında 18. Yüzyılın Son Çeyreğinde Üsküdar Para Vakıfları" başlıklı teziyle 2016 yılında, doktora programını ise "Osmanlı Vakıf Hukukunda Mukâtaa" adlı teziyle 2020 yılında tamamladı. Hâlihazırda Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İslam İktisadi ve Finans Bölümünde öğretim üyesi olarak akademik çalışmalarını yürütmektedir.

Soner Duman

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 1998 yılında mezun olan Duman, aynı yıl Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam hukuku bilim dalında yüksek lisansa başladı. 2000 yılında yüksek lisansını, 2007 yılında ise "Şâfiî'nin Kıyas Anlayışı" adını taşıyan teziyle doktorasını tamamladı. 2000-2011 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak çeşitli liselerde din kültürü ve ahlâk bilgisi öğretmeni olarak görev yapan Duman, 2011 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Bölümünde öğretim üyesi olarak göreve başladı. 2014 yılında aynı üniversitede doçent, 2019 yılında profesör oldu. Hâlen aynı üniversitede İslam Hukuku Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Yine aynı üniversitenin İslam Ekonomisi ve Finansı Anabilim Dalında dersler vermektedir.

Osman Güman

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 1998 yılında mezun olan Güman, aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde "XIX. Yüzyılda Nimet-i İslâm Kitabı Çerçevesinde İlmihal Fıkhi" adlı teziyle 2000 yılında yüksek lisansını; "Nahiv-Fıkıh Usulü İlişkisi (el-İsnevi Örneği)" başlıklı araştırmasıyla 2006 yılında doktorasını tamamladı. 2010 yılında okutman olarak göreve başladığı Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2014 yılında doçent, 2019 yılında profesör oldu. Hâlen aynı üniversitede İslam Hukuku Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Hasan Hacak

1968 yılında Giresun/Espiye’de doğdu. 1986’da Espiye İHL’den, 1990 yılında MÜ İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Aynı yıl MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisansa başladı. 1991 yılında Fakültemize araştırma görevlisi olarak atandı. 1993 yılında “İslâm Hukukunda İrtifak Hakları ve İlgili Kavramların Gelişimi” başlıklı yüksek lisansını, 2000 yılında “İslâm Hukukunun Klasik Kaynaklarında Hak Kavramının Analizi” başlıklı doktora tezini tamamladı. 2008 yılında doçent, 2013 yılında profesör olan Hacak, hâlihazırda Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Necmeddin Güney

2003 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olmuştur. 2005 yılında aynı fakültede İslam hukuku alanında araştırma görevlisi olarak göreve başlamıştır. İslam Hukuku Anabilim Dalında 2006’da yüksek lisans tezini, 2013 yılında ise garar yasağı konusundaki doktora tezini tamamlamıştır. 2020 yılında doçent unvanını almıştır. Doktora çalışması devam ederken Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesinden (Açık öğretim) mezun olmuştur. 2009’da New York’ta bulunan Columbia Üniversitesinde bir yıl süreyle ve 2018’de Cidde’de bulunan İslam Kalkınma Bankasına bağlı IRTT’da iki ay süreyle misafir araştırmacı olarak bulunmuştur. Hâlen Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Ayrıca KTO Karatay Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finans Bölümünde misafir öğretim üyesi olarak derslere girmektedir.

Nazan Lila

Nazan Lila, lisans eğitimini Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tamamladı. Akabinde aynı üniversitenin İslam Hukuku Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başlayan Nazan Lila, 2016 yılında Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesine araştırma görevlisi olarak atandı. 2017 yılında Sakarya Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezine (İSEFAM) geçiş yaparak yüksek lisans eğitimini Sakarya Üniversitesinde tamamladı. 2017’den beri Sakarya Üniversitesi İSEFAM bünyesinde akademik çalışmalarını sürdüren Lila, hâlihazırda İslam ekonomisi ve finansı alanında doktora yapmaktadır.

Abdullah Durmuş

Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde yapan Durmuş, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde İslam Hukuku Ana Bilim Dalında yüksek lisansını ve doktorasını tamamladı. Hâlen İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde İslam Hukuku ve aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde İslam İktisadi ve Finansı Anabilim Dallarında öğretim üyeliği yapmaktadır. Çalışmaları İslam iktisadi ve finansı ile İslam muameleat hukukunun çeşitli meseleleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

İçindekiler

Sunuş ix

KLASİK FIKIHTA GARAR VE GARARA DAİR YENİ YAKLAŞIMLAR

1. Klasik Fıkıhta Gararın Tanımı, Mahiyeti ve Sonuçları 3
İsmail Bektaş, Muhammed Emin Durmuş
2. İslam Fıkhında Garar Yasağının Temellendirilmesi
ve Garar Kavramının Metodolojik Olarak
Değerlendirilmesi 47
Soner Duman, Osman Güman
3. Garar Kavramına Yeni Bir Yaklaşım 67
Hasan Hacak 67

GÜNÜMÜZ İKTİSADİ İŞLEMLERİNDE GARAR

4. Türev İşlemlerde Garar 95
Necmeddin Güney 95

5. Online Alışverişte Teslimin Gerçekleşmemesine Bağlı Garar ve Sonuçları	135
<i>Nazan Lila</i>	135
6. Garar Yasağı Açısından Türev İşlemlerin Fıkhi Tahlili	161
<i>Abdullah Durmuş</i>	161

Sunuş

İslam dini, bireyin Allah (c.c) ile olan ilişkilerini düzenleyen hükümler koyduğu gibi bireyin diğer bireylerle ve toplumla, toplumların birbiriyle ilişkilerini düzenleyen hükümler de koymuştur. İslam'ın insanlar arası ilişkilerde gözettiği en temel ilkeler adalete riayet, haksızlığın önlenmesi, toplumsal istikrarın sağlanması, emanetin ehil olanlara verilmesi, insanlar arası ilişkilerin açık ve şeffaf olması, insanlar arası anlaşmazlıklara yol açabilecek muamelelerin ve tasarrufların baştan engellenmesidir. İslam'ın insanlar arasındaki ticari ilişkilere yönelik talimatlarını da bu ilkeler yönlendirmiştir. Bu kapsamda hırsızlık ve gasp gibi haksız fiiller yasaklandığı gibi sözleşmelerde bir tarafın sömürülmesine yol açan faiz, sözlü veya fiili yollarla yapılan hileler de yasaklanmıştır. Bu kitabın konusunu oluşturan garar da insanlar arası ticari ilişkilerin açıklık ve şeffaflık içinde yürütülmesine, insanlar arasında anlaşmazlık ve kavgaların meydana gelmesine sebep olduğu için yasaklanmıştır.

Türev ürünler, sigorta ve online alışveriş gibi modern iktisadi işlemlerde karşımıza çıkan kompleks yapı, söz konusu işlemlerin İslam hukukundaki garar yasağı çerçevesinden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Ancak söz konusu meselelerin daha

ziyade pratik ihtiyaçlara cevap verme noktasında tartışmaya açıldığı, fihi boyutlarıyla enine boyuna değerlendirilmesi hususunda ise bir eksiklik bulunduğu görülmüştür. Bu eksikliğin bir nebze de olsa giderilmesi için 12 Aralık 2018 tarihinde Sakarya Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSEFAM) tarafından “Klasik Fıkıhta Garar ve Günümüzdeki İktisadi İşlemlere Etkisi” başlıklı bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayda başta Sakarya Üniversitesi olmak üzere Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi gibi ülkemizin önde gelen üniversitelerinden alanında uzman pek çok akademisyen yer alarak katkıda bulunmuştur. Bu kitap, bahsedilen çalıştayda sunulan tebliğlerin tartışmalar ve dönütler neticesinde yazarları tarafından geliştirilerek makaleler şeklinde bir araya getirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Kitapta yer alan bölümlere ve makalelerin içeriklerine dair kısaca şunları söylemek mümkündür. İki bölüm altında şekillendirilen kitabın birinci bölümünde, klasik fıkıhta garar ve garara dair yeni yaklaşımlar; ikinci bölümünde ise günümüz iktisadi işlemlerinde garara dair meseleler ele alınmaktadır.

Birinci bölümün ilk makalesinde Arş. Gör. İsmail Bektaş ve Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Emin Durmuş tarafından “Fıkıhta Gararın Mahiyeti ve Sonuçları” konusu ele alınmıştır. Bektaş ve Durmuş, gararın tanımı, garar yasağının Kur’an’dan ve sünnetten delillerini ortaya koyduktan sonra garar yasağına konu olan satım türlerini ele almışlardır. Bu kapsamda Cahiliye Dönemi’nde yasaklanan bazı satım türleri, şartlı akitler, birden fazla akit veya şartın tek akitte toplanması konuları üzerinde durduktan sonra satım akdinin konusu olan malda ve satım bedelinde garar konusunu örneklerle işlemişler, son olarak da gararın akitlerin hükümlerine etkisi konusu üzerinde durmuşlardır.

Prof. Dr. Soner Duman ve Prof. Dr. Osman Güman'ın hazırladığı, “İslam Fıkında Garar Yasağının Temellendirilmesi ve Garar Kavramının Metodolojik Olarak Değerlendirilmesi” başlığını taşıyan yazıda konu iki ana başlık altında ele alınmıştır. İlk başlıkta garar yasağı temellendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda gararın fikhın ahlâki altyapısı ile ilişkisi bulunduğunu, fikhın insanlar arası ilişkileri adalet ve hakkaniyet temeli üzerine oturtmaya çalıştığını, insanlar arası anlaşmazlıkları önleme üzerinde hassasiyetle durduğunu belirttikten sonra garar konusunda ifrat, tefrit ve itidal yaklaşımlar bulunduğundan söz edilmiş, son olarak da garar ile cehalet farkına temas edilmiştir. İkinci başlıkta ise garar kavramı metodolojik olarak değerlendirilmiştir. Buna göre fetvada konuya dair ön bilgi ve deneyimin vazgeçilmez bir öneme sahip olduğu ve bir mesele hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmadıkça ortaya konacak fetva tarzı görüşlerin insanların önünü tıkayabileceğine değinildikten sonra sahabeden aktarılan ve Allah Resulü'nün (s.a.v) bir şeyi emrettiği ya da yasakladığını belirten rivayetlerin yorumlarının farklı şekillerde yapılabileceği belirtilmiştir. Devamında *bey'u'l-garar* ifadesinin umum anlamının tahsise uğramış olması sebebiyle zannî olduğu belirtilerek, fıkhıta bir mesele hakkında yalnızca “caizdir - caiz değildir” şeklinde iki kategori bulunmadığı, ara kategorileri ihmal etmenin doğru olmadığı ifade edilmiştir. Son olarak garar içeren akitlere bir örnek olarak *selem* akdinin tahlili yapılarak makaleye son verilmiştir.

Prof. Dr. Hasan Hacak, “Garar Kavramına Yeni Bir Yaklaşım” başlığını taşıyan makalesinde *garar* ve *cehalet* kavramlarının birbirinden ayrılmasının önemi üzerinde durmakta, garar yasağı ile ilgili nassların usulî tahlilini yaparak cehalet ile ilişkisi üzerinde durmaktadır. Hacak, gararla cehalet arasındaki en temel farkı ortaya koyma sadedinde gararda tarafların kontrolü dışında olacak şekilde varlığı belirsiz, bilinmez ve ihtimallere bırakılmış bir

durumun bulunduğunu buna karşılık cehalette ise bilinmezliğin tarafların en az birinin kontrolünde olup kaldırılmasının mümkün olduğu üzerinde durmaktadır. Hacak'ın belirttiğine göre bu ikili ayrım, Hanefi fıkıh düşüncesindeki *bâtil* ve *fâsîd* kavramları ile uyuşmakta olup garar akdin butlanını gerektirirken cehalet ise akdin fesadını gerektirmektedir. Hacak, fâsîd kavramını İslam hukuk siyaseti açısından değerlendirerek hukuki istikrarı sağlama, mahkemeleri meşgul etmeme gibi yönler üzerinde durmuş, ardından garar konusunda İslam hukuku ile diğer bazı hukuk sistemleri arasındaki farkı analiz etmiştir. Hacak son olarak sigorta gibi çağdaş bazı akitlerdeki garar iddiası ve çağdaş meselelere bakışta yöntemle ilgili bir takım hususlar üzerinde durmuştur.

İkinci bölümün ilk makalesinde Doç. Dr. Necmeddin Güney “Türev İşlemlerde Garar” konusunu ele alarak *forward*, *future*, *opsiyon* ve *swap* şeklindeki türev araçlarını kısaca tanıtmakta, genel fıkhi mahiyetlerini ortaya koymakta ve ardından fıkhıdaki garar yasağıyla bağlantılı yönlerini tartışmaktadır. Güney, bedellerin her ikisinin de peşin olması zorunluluğu sebebiyle, vadeli işlem sözleşmelerinin para veya kıymetli maden mübadelesinde veya mal trampa mübadelesinde kullanımının caiz olmadığını, döviz kuru riskine yönelik meşru çözüm yolları aranması gerektiğini, bedellerin vadeli olarak teslim edilmesinin söz konusu olduğu durumlarda *selem* ve *istisnâ'* akitleri üzerinden hareket edilmesi gerektiğini belirterek *forward* işlemine gerçekten ihtiyaç duyulan sektörlerde ve zamanlarda uygulanması, spekülasyon veya arbitraj amacıyla değil yalnızca risk yönetimi amacıyla yapılması, sözleşmenin mutlaka fiziki teslimle bitirilmesi, başkasına devredilmemesi gibi bir takım şartlarla cevaz verilebileceğini belirtmiştir.

Arş. Gör. Nazan Lila “Online Alışverişlerde Teslim Açısından Garara Yol Açabilecek Durumlar ve Sonuçları” başlığını taşıyan

makalesinde öncelikle fıkıh literatüründe kabzın gerçekleşmediği satım işlemlerinde garar ve sonuçları konusunu ele almaktadır. Bu kapsamda Lila, “satıcının yanında olmayan malın”, “mevcut olmayan malın” ve “kabzedilmemiş malın” satımı konularını fıkhi mezheplerin görüş ve değerlendirmeleriyle ele almaktadır. Makalenin ikinci başlığı ise “Online Alışverişlerde Teslim İşleminde Garar ve Sonuçları” başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında Lila öncelikle online alışverişte takip edilen süreç hakkında bilgi vermekte ardından İslam hukukuna göre onliene alışverişin mahiyeti, online alışverişte müşteri açısından garar barındıran durumları ve bunların fıkhi hükmünü ele almaktadır. Çalışma neticesinde Lila, online alışverişlerde ürünün özelliklerinin yeteri kadar açıklanması gerektiği, bununla birlikte ürün hakkında açıklama olması hâlinde bile ürünün görülmesinden kaynaklanan iptal hakkının düşmeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca alışverişteki belirsizlikleri gidermeye yönelik İslam hukuku tarafından getirilen tedbirlerin online alışverişler bağlamında pozitif hukukta da yer aldığını ancak yaşanan mağduriyetlerin kısmen hukuki süreç hakkında bilgi sahibi olunmamasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

Doç. Dr. Abdullah Durmuş “Garar Yasağı Açısından Türev İşlemlerin Fıkhi Tahlili” başlığını taşıyan makalesinde özellikle dövizlerle ilgili *forward*, *future*, *swap* işlemlerinin fıkhi hükmü üzerinde yoğunlaşmıştır. Durmuş’un belirttiğine göre döviz *forward* ve *future* işlemlerinin caiz olup olmadığı konusunda günümüz İslam hukukçuları farklı görüşler ileri sürmektedir. Çoğunluğa göre bunlar caiz değildir. Vadeli döviz işlemleri ile bir vadede yapıldığı görüşünü isabetli bulmayan Durmuş, burada bağlayıcı bir sözleşmenin yapıldığını belirterek bunun caiz görülemeyeceğini belirtmiştir. Aynı gerekçelerle döviz opsiyon işlemlerinin de caiz olmayacağını belirten Durmuş bunun şart muhayyerliği ile benzer görülemeyeceğini de belirtmiştir.

Durmuş, makalesinin ikinci bölümünde türev işlemlerin garar yasağı açısından tahlilini yapmaktadır.

Elinizdeki bu kitap klasik fıkıh mirasımız ile günümüz meseleleri arasında nasıl bir köprü kurulabileceğine dair canlı bir örnek teşkil etmesi bakımından da son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Bu mütevazı çalışmanın İslam fıkıh mirası ile günümüz ekonomik ilişkiler ağı üzerinde köprüler ve bağlantılar kurmaya bir vesile olmasını Cenâb-ı Hak'tan temenni ediyor, İSEFAM'ın ve benzer kuruluşların bu türden güzel çalışmalarının artarak devam etmesini diliyorum.

Bu vesile ile bizlere verimli bir çalışma ortamı oluşturan ve her daim desteklerini yanında hissettiğimiz saygıdeğer Sakarya Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Fatih Savaşan hocamıza, çalıştayın yapıldığı dönemde İSEFAM'ın müdürlüğünü yürüten Prof. Dr. Süleyman Kaya hocamıza, kitabın bu hâle gelmesine katkı sunan İSEFAM araştırmacılarına ve elbette makaleleriyle bu kitabın meydana gelmesine katkı sunan tüm hocalarımıza teşekkürlerimizi arz ederiz.

Gayret bizden, başarıya ulaştırmak Allah'tandır.

Soner Duman, Muhammed Emin Durmuş, İsmail Bektaş

Sakarya / 2021